

RE/Päivi Andersson

28.4.2014

Eduskunta
Lakivaliokunta
00102 Eduskunta

M 10/2013 vp Kansalaisaloite eduskunnalle avioliittolain, rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain ja transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain muuttamisesta (KAA 3/2013 vp)

Kansalaisaloitteen tarkoituksena on, että jatkossa myös samaa sukupuolta olevilla pareilla on oikeus solmia avioliitto. Muutoksella pyritään lisäämään yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa. Tämä ehdotetaan toteutettavaksi muuttamalla avioliittolakia, lakia rekisteröidystä parisuhteesta ja lakia transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta. Muutoksen jälkeen aviopareja koskevat oikeudet, kuten adoptio-oikeus sekä oikeus ottaa yhteinen sukunimi, koskisivat aviopareja puolisoiden sukupuolesta riippumatta.

Lakivaliokunnan Väestötietorekisterikeskukselta saaman arvion mukaan kansalaisaloitteessa ehdotetut lainmuutokset aiheuttaisivat merkittäviä muutoksia väestötietojärjestelmään. Väestötietojärjestelmän avioliitto- ja parisuhdetietoja toimitetaan mm. Eläketurvakeskukselle.

Kutsu lakivaliokuntaan

Lakivaliokunta on kutsunut Eläketurvakeskuksen edustajan asiantuntijana kuultavaksi torstaina 8.5.2014 pidettävään kokoukseen ja pyytänyt lausuntoa siitä, aiheutuuko kansalaisaloitteessa ehdotetuista lainmuutoksista tai niiden väestötietojärjestelmään aiheuttamista muutoksista muutostarpeita Eläketurvakeskuksen tietojärjestelmiin.

Asiasta on keskusteltu 15.4.2014 puhelimesta (Marja Tuokila/Päivi Andersson) lakivaliokunnan valiokuntaneuvoksen kanssa. Keskustelussa todettiin, että Eläketurvakeskuksen edustajan ei ole tarpeellista tulla valiokuntaan kuultavaksi, koska kansalaisaloitteen väestötietojärjestelmään aiheuttamilla muutoksilla ei ole vaikutuksia Eläketurvakeskuksen tai työeläkealan yhteisiin tietojärjestelmiin.

Vaikutus Eläketurvakeskuksen henkilörekisteriin

Väestörekisterikeskus välittää väestötietojärjestelmästä Eläketurvakeskukselle siviilisäädyn lisäksi avioliittotiedot ja parisuhdetiedot. Siviilisäätietoa tallennetaan Eläketurvakeskuksen henkilörekisteriin, mutta ei tietoa, kenen kanssa henkilö on avioliitossa tai parisuhteessa. Eläketurvakeskuksen henkilörekisterissä ei ole tietoa kenenkään perhesuhteista.

Avioliitto- ja parisuhdetietojen lisäksi väestötietojärjestelmästä välitetään Eläketurvakeskukselle ottolapsitietoryhmä. Eläketurvakeskuksen henkilörekisteri välittää edelleen ottolapsihälytyksiä, mutta tietoa ottolapsista ei tallenneta

RE/Päivi Andersson

28.4.2014

henkilörekisteriin. Eläketurvakeskuksen henkilörekisterissä ei ole sellaisia tarkistuksia väestötietojärjestelmästä välitettävien tietoryhmien sisältöön kuten esimerkiksi, onko kaksi samaa sukupuolta olevaa henkilöä avioliitossa tai onko ottolapsella kaksi samaa sukupuolta olevaa vanhempaa.

Vaikutus työeläkelakeihin

Kun laki rekisteröidystä parisuhteesta tuli voimaan, työeläkelakeihin ei otettu mainintaa asiasta. Tähän lienee syynä se, että rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain 8 §:ssä säädetään rekisteröidyn parisuhteen oikeusvaikutuksista. Lainkohdassa säädetään siitä, että parisuhteen rekisteröinnillä ja purkautumisella on samat oikeusvaikutukset kuin avioliiton solmimisella ja purkautumisella (8 § 1 ja 2). Lisäksi lainkohdassa säädetään ”laissa tai asetuksessa olevaa säännöstä, joka koskee avioliittoa, sovelletaan myös rekisteröityyn parisuhteeseen, jollei toisin säädetä” (8 § 3) ja ”laissa tai asetuksessa olevaa säännöstä, joka koskee aviopuolisoa, sovelletaan myös tässä laissa tarkoitetun parisuhteen osapuoleen, jollei toisin säädetä...” (8 § 4). Rekisteröityyn parisuhteeseen ei sovelleta sellaisia säännöksiä, jotka koskevat aviopuolisoa yksinomaan hänen sukupuolensa perusteella. Työeläkelaeissa ei tällaisia säännöksiä ole, vaan aviopuoliso voi tarkoittaa kumpaa sukupuolta tahansa.

Edellä olevan perusteella varsinaisia asiaa koskevia säännöksiä ei työeläkelakeihin ole tarvinnut ottaa, vaan muutoksen vaikutukset työeläkejärjestelmään on hoidettu ohjeistuksin. Jos nyt säädetään sukupuolineutraali avioliitto, erillisiä säännöksiä ei työeläkelakeihin tarvittane.

Kansalaisaloitteen mukaan myös lakiin rekisteröidystä parisuhteesta tehtäisiin muutoksia. Samaa sukupuolta olevat parit eivät voisi enää rekisteröidä parisuhdettaan, mutta ennen lain voimaantuloa rekisteröidyt parisuhteet jäisivät voimaan, jos niitä ei muuteta avioliitoiksi. Myös rekisteröidyn parisuhteen oikeusvaikutukset jäisivät voimaan. Työeläkejärjestelmään vaikuttavat muutokset olisi mahdollista hoitaa ohjeistuksella. Esimerkiksi perhe-eläkeoikeuteen liittyvissä määräajoissa huomioitaisiin jo rekisteröidyn parisuhteen aika ennen sen mahdollista muuttamista avioliitoksi.

Yhteenveto

Jos kansalaisaloite eduskunnalle avioliittolain, rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain ja transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetun lain muuttamisesta toteutetaan, se ei aiheuta Eläketurvakeskuksen henkilörekisteriin tai työeläkealan yhteisiin tietojärjestelmiin muutoksia. Mahdollinen muutos ei myöskään edellytä muutoksia työeläkelakeihin.

Eläketurvakeskus

Juha Lanne

Päivi Andersson